

کلید شناسایی پلی کت‌های سواحل خلیج فارس

مؤلفان:

فروغ بابن - اشرف جزایری - سرور عجم‌شاهی



سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: پاپن، فروغ، ۱۳۲۶ -

عنوان و نام پدیدآور: کلید شناسایی پلی کت‌های سواحل خلیج فارس / مولفان فروغ پاپن، اشرف جزایری، سرور عجزشاولی،

مشخصات نشر: اهواز: پژوهندگان راه دانش، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۱۲۱ ص.: مصور. شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۵-۰۷۶-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیبا.

موضوع: پرتاروسیان

موضوع: پرتاروسیان - کالبدشناسی

موضوع: پرتاروسیان - خلیج فارس

شناسه افزوده: جزایری، اشرف، ۱۳۴۴ -

رده بندی کنگره: ۲۱۳۹۵ پ ۴ پ / QL۳۹۱

شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۵۴۹۱۵

موضوع: Polychaeta

موضوع: Polychaeta - Anator

موضوع: Polychaeta - Persian Gulf

شناسه افزوده: عجزشاولی، سرور، ۱۳۶۴ -

رده ای دی: ۹۲/۱

انتشارات پژوهندگان راه دانش



ناشر: پژوهندگان راه دانش

شماره نشر: ۱۰۷۶

نام کتاب: کلید شناسایی پلی کت‌های سواحل خلیج فارس

مؤلفان: فروغ پاپن - اشرف جزایری - سرور عجزشاولی

تیراژ: ۵۰۰

نوبت چاپ: اول

چاپ: تورنگ

حروفچینی و صفحه آرائی: گرافیک جوانه

چاپ اول: ۱۳۹۵

سایز: وزیری

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۵-۰۷۶-۹

قیمت: ۱۴۰۰ تومان

www.ketab.ir/pajo

۰۹۱۲۸۸۸۴۹۶۹ - ۶۶۱۲۰۵۵۴

۰۹۱۶۱۱۸۵۱۱۸ - ۳۳۲۰۲۸۰۲ - ۳۳۲۱۹۲۰۲

تهران: خیابان ۱۶ آذر شمالی، ساختمان بعثت، طبقه سوم

اهواز: خیابان نادری شرقی، نبش خیابان گرمی خراط

فهرست

۹	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۳	رده‌بندی پرتاران
۱۳	کلیات
۱۴	شاخه حلقویان
۱۷	اهمیت پرتاران
۱۸	روش‌های تغذیه‌ای در پرتاران
۱۹	محل زندگی پرتاران
۱۹	تولید و نسل در پرتاران
۲۱	ستا در پرتاران
۲۲	پاراگناتا
۲۳	سخت شدن پاراگناتاها
۲۳	انواع پاراگناتاها
۲۴	اشکال متفاوت پاراگناتاها
۲۴	اندام نوکال
۲۵	کوتیکول
۲۵	پالپ‌ها و شاخک‌ها
۲۸	فاکتورهای موثر در شناسایی پلی‌کیت‌ها
۲۹	اندازه بدن
۲۹	پروستومیوم
۳۰	کوتیکول
۳۰	پالپ‌ها
۳۰	تنتاکول
۳۰	پاراپودیا
۳۰	ستا
۳۱	خرطوم
۳۱	رنگ خون
۳۱	آبشش‌ها
۳۲	چشم‌ها
۳۲	استاتوسیت
۳۳	دستگاه تولید مثلی
۳۳	محل زندگی
۳۳	ویژگی خوریاات و اهمیت اکولوژیک آن‌ها

۳۴	خور بحرکان
۳۴	منطقه مورد مطالعه
۳۵	روش نمونه برداری
۳۶	اهمیت مطالعه و رده بندی پرتاران
۳۷	طبقه بندی پلی کیت‌ها
۳۷	الف- راهنمای شناسایی پلی کیت‌های شمال غربی خلیج فارس در سطح راسته‌ها
۳۸	راسته ERRANTIA
۳۸	راسته SEDENTARIA
۳۸	ب- راهنمای شناسایی پلی کیت‌های شمال غربی خلیج فارس در سطح خانواده‌ها
۴۲	ج- راهنمای شناسایی پلی کیت‌های شمال غربی خلیج فارس در سطح جنس
۴۲	۱-۱- خانواده Nereididae
۴۵	۱-۲- خانواده Onuphiidae
۴۵	۱-۳- خانواده Syllidae
۴۷	۱-۴- خانواده Pilargidae
۴۸	۱-۵- خانواده Lumbineridae
۴۸	۱-۶- خانواده Leptetidae
۴۹	۱-۷- خانواده Nereophytidae
۵۰	۱-۸- خانواده Glyceridae
۵۱	۱-۹- خانواده Goniadidae
۵۲	۱-۱۰- خانواده Ampharetidae
۵۳	۱-۱۱- خانواده Sabellidae
۵۴	۱-۱۲- خانواده Crossuridae
۵۵	۱-۱۳- خانواده Magelonidae
۵۵	۱-۱۴- خانواده Spionidae
۵۷	۱-۱۵- خانواده Cirratulidae
۵۸	۱-۱۶- خانواده Capitellidae
۵۹	د- راهنمای شناسایی پلی کیت‌های شمال غربی خلیج فارس در سطح جنس
۵۹	کلیدی برای گونه‌های NEREIDIDAE
۵۹	جنس Ceratonereis
۵۹	جنس Neanthes
۵۹	جنس Perinereis
۵۹	جنس Platynereis
۶۰	جنس Nereis
۶۱	جنس Dioptra
۶۱	جنس Syllis
۶۱	جنس Sigambra
۶۲	کلیدی برای گونه‌های LUMBRINERIDS

۶۲		Lumbrineris	جنس
۶۲		NEPHTYIDS	کلیدی برای گونه‌های
۶۲		Aglaophamus	جنس
۶۳		Nephtys	جنس
۶۳		GLYCERIDS	کلیدی برای گونه‌های
۶۳		Glycera	جنس
۶۴		GONIADIDAE	کلیدی برای گونه‌های
۶۴		Glycinde	جنس
۶۴		Gonoidae	جنس
۶۵		Glycera	جنس
۶۶		AMPHARETIDS	کلیدی برای گونه‌های
۶۶		Ampharetis	جنس
۶۶		Ampharetis	جنس
۶۶		SABELLIDAE	کلیدی برای گونه‌های
۶۶		Sabella	جنس
۶۷		CROSSULIDAE	کلیدی برای گونه‌های
۶۷		Cossura	جنس
۶۷		MAGELONIDAE	کلیدی برای گونه‌های
۶۷		Magelona	جنس
۶۸		Spionids	کلیدی برای گونه‌های
۶۸		Polydora	جنس
۶۸		Paraprionospio	جنس
۶۸		Prionospio	جنس
۶۹		CIRRATULIDAE	کلیدی برای گونه‌های
۶۹		Tharyx	جنس
۶۹		CAPITELLIDAE	کلیدی برای گونه‌های
۶۹		Capitella	جنس
۶۹			توصیف گونه‌های تشخیص داده شده در شمال غربی بحرکان
۶۹		Ceratonereis mirabilis	
۷۲		Nereis sp	
۷۳		Ceratonereis irritabilis	
۷۵		Neanthes caudate	
۷۷		Perinereis nuntia	
۷۹		Platynereis pulchella	
۸۰		Dioptera neapolitana	
۸۲		Syllis gracilis	
۸۴		Sigambra parva	

٨٥		Lumbrineris latreilli
٨٦		Lumbrineris impatiens
٨٧		LUMBRINERIS SP
٨٨		Nephtys australiensis
٨٩		NEPHTYS CAECA
٩١		Aglaophamus sp
٩٢		Glycera americana
٩٣		Glycera tridactyla
٩٥		Glycinde solitaria
٩٦		Goniada teres
٩٧		Glycinde sp
٩٨		Goniode sp
٩٩		Goniada incerta
١٠١		Goniada sp
١٠٢		Mellina palmate
١٠٣		Sabella sp
١٠٥		Cossurra laeviseta
١٠٦		Cossurra sp
١٠٧		Magelona sp
١٠٨		Polydora cornuta
١٠٩		Paraprionospio pinnata
١١١		Prionospio aucklandica
١١٢		Tharyx sp
١١٣		Capitella jonesi
١١٥		منابع

پیشگفتار

این "کلید راهنما" اساساً برای شناسایی کرم‌های پرتار سواحل شمالی خلیج فارس تهیه شده و برای استفاده محققان و دانش پژوهان رشته‌های بیوسیستماتیک، اکولوژی، جغرافیای جانوری و سایر رشته‌های مشابه مورد استفاده خواهد بود. این قبیل بررسی‌ها بارها توسط محققین صورت گرفته بدون اینکه کلید شناسایی برای پرتاران منطقه در دسترس آنها بوده باشد. برای مدتهای طولانی محققان از تهیه چنین کلیدهایی امتناع ورزیده‌اند. زیرا جایگاه طبقه بندی جانوران کاملاً مشخص نبوده و نیاز به بررسی‌های دقیق سیستماتیکی داشته‌اند. بنابراین چنین کلید شناسایی وسیله‌ای است برای شناسایی هر یک بیشتر جانوران مذکور در حاشیه شمالی خلیج فارس و چه بسا قابل استفاده برای سراسر خلیج فارس. بعلاوه سندی است برای بررسی تغییرات آتی با حضور و یا غیاب این کرم‌ها، همچنین از نظر انواع افزوده شده و انواع کم شده. چنین تغییراتی در محیط‌های طبیعی کاملاً قابل پیش بینی است و به محققان اکولوژیست کمک می‌کند تا تغییرات محیطی را بهتر تفسیر نموده و در رفع ناهنجاری‌های مختلف آن تدابیر واقع بینانه‌تری را اتخاذ نمایند. بدیهی است در ادامه این تلاش سایر محققان گونه‌های دیگری را شناسایی و به این کلید اضافه خواهند نمود که این خود سبب پی‌بردن به ارزش‌های طبیعی این مرز و بوم می‌گردد.

اگر چه دانش سیستماتیک در بین رشته های مختلف زیست شناسی از موقعیت خاصی برخوردار است با این وجود کمبود منابع و مراجع فارسی در این بخش بوضوح محسوس تر است. دانش سیستماتیک جانوری به علت محدوده بسیار گسترده جانوران را با نگرشی کلی مورد بررسی قرار می دهد که سبب شناساندن تنوع جانوران بر مبنای نظام سلسله مراتبی می شود. بر این اساس "کلیدهای" شناسایی جهت دستیابی به اهداف فوق الذکر بسیار ضروری بوده و سبب شناخت هر یک از دسته جانوران مناطق آبی و خشکی می شود. از آن جا که دانش سیستماتیک جانوری در کشور نسبتاً نوپا ست، طبیعتاً کلیدهای شناسایی مربوط به جانوران مختلف این سرزمین چندان در دسترس نمی باشد. پس با کوشش در تهیه و تدوین این قبیل مدارک علمی در بررسی به موفقیت های آتی در جهت شناخت و بررسی جوامع مختلف جانوری که از اثرات های ملی محسوب می شوند امکان پذیر می گردد.

دقیقا نمی‌توان گفت دریا از چه زمانی به وجود آمده است زیرا زمین شناسها، همیشه در مورد حوادث خیلی دور توافق ندارند. سال‌ها پس از آنکه زمین پستی و بلندی یافت و به اندازه‌ی کافی سرد شد آب به سوی پستی‌ها جاری گشت و به این ترتیب دریاها و اقیانوس‌ها شکل گرفتند. بدون تردید کیفیت آب دریاها، اولین مکرر تغییرات زیاد یافته همچنین زمین لرزه‌های تحت الارضی که به دفعات رخ داده، تاثیرات مهمی در زندگی موجودات دریایی داشته است. با توجه به حقایق فوق الذکر بسیاری از گونه‌های دریایی از بین رفته و جای خود را به گونه‌هایی داده‌اند که قادر به سازش با شرایط جدید محیط خود بوده‌اند.

دریاها، کنونی حاوی منابع بی‌شماری از غذا، آب آشامیدنی است که بشر پیوسته در صدد بهره‌گیری از آنها بوده است. مثلا مردم ژاپن به ستن غذای خود را از دریا می‌گیرند. باید یادآوری کرد که از مهمترین ثروت‌های دریایی ماهی و جانوران آن است. نیاز انسان به دریا افزایش روز افزون دارد منتهی بهره‌برداری بشر از دریا باید بر اساس بررسی‌های منظم و دور اندیشانه بوده و بهره‌برداری بی‌برنامه ریزی‌های مناسب صورت گیرد. مسئله دیگر مقاومت گونه‌های ساکن در دریاها در مقابل تلاطم و امواج و جریان‌های دریایی می‌باشد.

بعضی از گونه‌ها، تابع حرکات آب‌ها می‌باشند و بدین ترتیب به آسانی از محیط زیست خود جدا گردیده و به مناطق دیگر برده می‌شوند. وجود بعضی مواد

شیمیایی سمی و خطرناک در محیط‌های آبی نه فقط تاثیر کشنده‌ای بر روی انواع مختلف جانوران می‌گذارند، بلکه می‌توانند سبب مهاجرت و در نتیجه تخلیه محیط‌های مذکور گردند و بدین ترتیب مناطقی خالی از موجودات زنده را بوجود می‌آورند که از فجایع محیط زیستی می‌باشد خصوصا با توجه به زنجیره غذایی که کمبود یک حلقه سبب بهم ریختگی و نابودی حلقه‌های دیگر می‌تواند شود.

در کلید پیش روی پس از جمع آوری نمونه‌های پلی کیت‌ها از ایستگاه‌های تعیین شده آن‌ها را ابتدا از نظر راسته *Order* سپس خانواده *Family* و بعد از نقطه نظر جنس *Gen.* و گونه *Species* شناسایی و با توجه به ویژگی‌های *Taxa* یا طبقات مربوط به منظم گردیده‌اند.